

شناسایی انتظارات روان شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم شناختی: یک مطالعه نظامند
The Identifying Adolescents' Psychological Expectations from Ecological Systems: A Systematic Study

Maryam Sadeghi

Ph.D. Candidate in Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Abbasali Allahyari *

Associate Professor, Department of Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

allahyar@modares.ac.ir

Hojjatollah Farahani

Associate Professor, Department of Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Parviz Azadfallah

Professor, Department of Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

مریم صادقی

کандیدای دکترای روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

عباسعلی الهیاری (نویسنده مسئول)

دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

حجت‌اله فراهانی

دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

پرویز آزاد فلاح

استاد گروه روان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

Abstract

The present study was conducted with the aim of systematically investigating the identification of adolescents' psychological expectations from ecological systems. By searching domestic databases including Normags, Irandoc, Civica, Jihad Daneshgahi Scientific Information Center, Comprehensive Humanities Portal, as well as international databases such as Science Direct, ERIC, PubMed, Sage, Elsevier, and Google Scholar, 112 documents were examined between 2015 and 2023. Then, using the Prisma Evaluation Checklist indicators, 15 documents were selected based on the criteria of relevance, usefulness, and validity. The data were identified using the Altide qualitative analysis method, performing four categories based on the number of indicators, including expectations from family with 31 indicators out of a total of 77 indicators (40.26%). After expectations from family, social issues with 22 indicators (28.57%) followed by academic matters with 15 indicators (19.48%) and expectations from peers with 9 indicators (11.69%) were the most important categories. These results highlight the need to increase awareness of ecological systems with adolescents' expectations, and suggestions were made accordingly.

Keywords Peers, Society, Family, School, Adolescence, Systematic Review.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نظامند شناسایی انتظارات روان شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم شناختی انجام شد. با جستجو در پایگاه داده های داخلی از جمله نورمگز، ایرلنداک، سیویلیکا، مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پرتال جامع علوم انسانی و همچنین پایگاه داده‌های بین‌المللی همچون ساینس دایرکت، اریک، پاب مد، سیج، الزویر و گوگل اسکالر، تعداد ۱۱۲ سند در بازه زمانی ۲۰۱۵-۲۰۲۳ مورد بررسی قرار گرفتند. سپس با استفاده از نشانگرهای فهرست وارسی ارزیابی پریزما، ۱۵ سند براساس ملاک ارتباط، سودمندی و اعتبار انتخاب شدند. داده‌ها با روش تحلیل کیفی آلتاید انجام چهار مقوله براساس تعداد نشانگرها، شامل انتظار از خانواده با اختصاص ۳۱ نشانگر از مجموع ۷۷ نشانگر (۴۰/۲۶ درصد) شناخته شد. پس از انتظار از خانواده، مسائل اجتماعی با ۲۲ نشانگر (۲۸/۵۷ درصد) و بعد از آن امور تحصیلی با ۱۵ نشانگر (۱۹/۴۸ درصد)؛ و انتظارات از همسالان با ۹ نشانگر (۱۱/۶۹) مهمترین مقوله‌ها بودند. این نتایج ضرورت افزایش آگاهی سیستم‌های بوم شناختی با انتظارات نوجوانان را برجسته می‌کند و براین اساس پیشنهادهایی ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی: همسالان، اجتماع، خانواده، مدرسه، نوجوانی، مرور نظام مند.

نوع مقاله: مروری سیستماتیک دریافت: فروردین ۱۴۰۴ پذیرش: مرداد ۱۴۰۴ ویرایش نهایی: اسفند ۱۴۰۴

مقدمه

گذار به بزرگسالی از انتقال نقش‌های متعددی تشکیل شده است که معمولاً به صورت تغییر در وضعیت در حوزه های تحصیل، کار، زندگی مستقل، روابط عاشقانه و تشکیل خانواده نشان داده می‌شود (حسینی کلائی و اسدی، ۱۳۹۹؛ گراس برگ و ریس^۱، ۲۰۲۳؛ زمیک-داگلی، ۲۰۲۵). عموماً فرض بر این است که نوجوانی^۲ زمینه را برای این انتقال ها فراهم می‌کند، زیرا نوجوانان در مورد تحصیل، کار و تشکیل خانواده تصمیماتی می‌گیرند که پیامدهایی برای مسیر زندگی آینده آنها دارد (بریز^۳ و همکاران، ۲۰۲۵). مطابق با این مفهوم، تحقیقات قبلی نشان داده است که نوجوانان اهداف زندگی بزرگسالی خود را بر می‌گزینند و این احساس را دارند که چه زمانی انتقال نقش کلیدی رخ خواهد داد (بهاتیا^۴، ۲۰۲۳). علاوه بر این، انتظارات نوجوانان در مورد انتقال‌های آینده‌شان بر تصمیماتی که می‌گیرند و الگوی واقعی انتقال نقش‌شان تأثیر می‌گذارد (چاکو و دیویس-کین^۵، ۲۰۲۴). در واقع، یافته‌ها نشان می‌دهند که انتظارات نوجوانان در رابطه با نقش‌های بزرگسالی و زمان‌بندی انتقال نقش با پیامدهای آن‌ها در اوایل بزرگسالی مرتبط است. در مجموع، نظریه و شواهد تجربی از این ایده حمایت می‌کنند که انتظارات برای انتقال نقش بزرگسالان یک چهارچوب شناختی (یا نقشه راه) ارائه می‌کند که رفتار نوجوانان را هدایت می‌کند و بر گذار آنها به بزرگسالی تأثیر می‌گذارد (لورنز^۶ و همکاران، ۲۰۲۵).

نوجوانی مرحله مهم رشدی است و سیستم‌های متعددی درگیر فرآیند پیچیده‌ای هستند که بر تفکر و برنامه‌ریزی نوجوان در مورد بزرگسالی و انتظارات آینده تأثیر می‌گذارد (سیلبرسن و ناک^۷، ۲۰۲۴). در زمینه تأثیرگذاری سیستم‌های مختلف بر رشد نوجوانان نظریه‌های مختلفی وجود دارد که یکی از جامع‌ترین آنها نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی^۸ برونفن‌برنر^۹ (۱۹۷۹) است. این نظریه بیان می‌کند که رفتار و بهزیستی نوجوانان تحت تأثیر سیستم‌های اجتماعی است. نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی فرد را به صورت سیستم پیچیده‌ای از روابط در نظر می‌گیرد که چندین سطح از محیط اطراف بر او تأثیر می‌گذارند. این نظریه محیط را به چهار سیستم تقسیم می‌کند: ۱- ریزسیستم^{۱۱} کوچک (شامل خانه و مدرسه)، ۲- سیستم میانی^{۱۲} (شامل محله و محیط زندگی)، ۳- سیستم بیرونی^{۱۳} (شامل وسایل ارتباط جمعی و نهادها)، ۴- سیستم کلان^{۱۴} (شامل باورها و ایدئولوژی اجتماعی و فرهنگ).

سیستم‌های اجتماعی با یکدیگر و همچنین نوجوانان از طریق زیرسیستم‌های به هم پیوسته در تعامل هستند. در سطح ریزسیستم، نوجوانان مستقیماً تحت تأثیر محیط اجتماعی بلافصل خود مانند خانواده، همسالان و معلمان قرار می‌گیرند. سپس سیستم میانی از تعاملات بین این زیرسیستم‌های مختلف (به عنوان مثال، تماس بین والدین و معلمان) و همچنین با زیرسیستم‌ها در سطوح دیگر تشکیل می‌شود. سطح بعدی، سیستم بیرونی، متشکل از افراد و زمینه‌هایی مانند همسایگان، خانواده گسترده، سازمان‌های دولتی که نوجوانان و اعضای خانواده‌شان با آن‌ها تعامل دارند. در سطح کلان سیستم، ساختارهای وسیع‌تری مانند باورها و قوانین فرهنگی به طور گسترده‌ای شامل می‌شوند. علاوه بر این چهار سیستم، سیستم زمانی به عنوان دورترین سطح برای نوجوانان است و از زمینه اجتماعی-تاریخی گسترده‌تر و همچنین تغییرات در طول زمان تشکیل شده است. برونفنبرنر همچنین تأکید کرد که یک تعامل پیچیده بین همه سطوح وجود دارد که به طور متقابل با نوجوانان تعامل دارند (شرین^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۳؛ تانگ و آن^{۱۶}، ۲۰۲۴؛ بوراکگازی^{۱۷}، ۲۰۲۵).

روشی که نوجوانان آینده خود را می‌سازند می‌تواند تأثیرات جدی و گسترده‌ای بر بهزیستی و رفتار آینده آنها داشته باشد. تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که انتظارات مثبت آینده می‌تواند رشد مطلوب و انتقال موفقیت‌آمیز به بزرگسالی را تسهیل کند (اشمید^{۱۸} و همکاران، ۲۰۱۶). سپسما^{۱۹} و همکاران (۲۰۱۲) نیز مشخص کردند نوجوانانی که آینده‌ای منفی را پیش‌بینی می‌کنند، به احتمال زیاد رفتارهای مشکل‌زا مانند

1 Grossberg & Rice

2 Ziomek-Daigl

3 adolescence

4 Beyers, W

5. Bhatia

6 Chaku & Davis-Kean

7 Lorenz

8 Silbereisen & Noack

9 Ecological Systems Theory (EST)

10 Bronfenbrenner

11 Microsystem

12 Mesosystem

13 Exosystem

14 Macrosystem

15 Sheerin

16 Tong & An

17 Burakgazi

18 Schmidt

19 Sipsma

درگیر شدن در بزهکاری، مصرف مواد و رفتار جنسی پرخطر از خود نشان می‌دهند. کریسپو^۱ و همکاران (۲۰۱۳) نشان دادند ارتباط نوجوانان با خانواده و مدرسه، ادراکات مثبت‌تری از جهت‌گیری آینده را پیش‌بینی می‌کند. لوو و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که ویژگی‌های روانی مانند داشتن اعتماد به نفس و خوش‌بینی در نوجوانان با انتظارات مثبت‌تر از آینده رابطه دارد و حمایت خانواده و گروه همسالان سهم کمی در شکل دادن به انتظارات آینده نوجوانان دارند.

شناسایی اینکه چگونه منابع مختلف تأثیر (یعنی ویژگی‌های منتسب به افراد، خانواده‌ها و دوستان) در شکل‌گیری و ایجاد انتظارات (مثبت و منفی) نوجوانان تأثیر گذر هستند، حائز اهمیت است، زیرا رشد انتظارات آینده یک فرد به طور پویا با روابط او با افراد مهم (مانند اعضای خانواده یا دوستان) و سیستم‌های بوم شناختی مرتبط است، بنابر تمهیدات یاد شده هدف پژوهش حاضر مرور نظامند مطالعات انجام شده برای شناسایی انتظارات روان شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم شناختی است.

روش

پژوهش حاضر یک مرور نظام‌مند است که با هدف شناسایی و تبیین انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی (مانند خانواده، همسالان، مدرسه، و اجتماع) انجام شده است. این مطالعه از دستورالعمل‌های پریسما^۲ (موهر^۳ و همکاران، ۲۰۲۰) برای اطمینان از شفافیت و نظام‌مندی فرآیند مرور استفاده کرده است. رویکرد کیفی برای تحلیل داده‌ها به کار گرفته شد تا مضامین مرتبط با انتظارات روان‌شناختی نوجوانان به صورت نظام‌مند استخراج و دسته‌بندی شوند.

پایگاه‌های داده و راهبرد جستجو

جستجوی جامعی در پایگاه‌های داده داخلی و بین‌المللی انجام شد تا مطالعات مرتبط با انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی شناسایی شوند. پایگاه‌های داخلی شامل نورمگز، ایرانداک، سیولیکا، مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پرتال جامع علوم انسانی بودند. پایگاه‌های بین‌المللی شامل ساینس دایرکت، پابمد، اریک، الزویر و گوگل اسکالر بودند. کلیدواژه‌های مورد استفاده در جستجو به شرح زیر بودند:

- **فارسی:** انتظارات، نوجوانان، دیدگاه زندگی نوجوانان، نظریه سیستم‌های زیست‌محیطی، انتظارات آینده نوجوانان، نیازها، رشد در دوران نوجوانی
 - **انگلیسی:** Adolescents AND Expectations, Adolescent Life Perspectives, Ecological Systems Theory, Adolescents Future Expectations, Adolescents AND Needs, Development During Adolescence, Teenagers AND Expectations, Juveniles AND Expectations
- راهبردهای جستجو با استفاده از عملگرهای بولی (AND)، (OR) طراحی شدند. برای مثال، در پایگاه‌های بین‌المللی، ترکیب‌هایی مانند "Adolescents AND Expectations AND Ecological Systems Theory" یا "Teenagers OR Juveniles AND Expectations" و در پایگاه‌های داخلی ترکیب‌هایی مانند «نوجوانان AND انتظارات AND سیستم‌های بوم‌شناختی» استفاده شد. جستجو در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ (۲۰۱۵ تا ۲۰۲۳) انجام شد تا مطالعات به‌روز و مرتبط بازمایی شوند.

معیارهای ورود و خروج

معیارهای ورود برای انتخاب مطالعات عبارت بودند از:

۱. وجود کلیدواژه‌های مرتبط (مانند انتظارات، نوجوانان، سیستم‌های بوم‌شناختی) در عنوان، چکیده یا واژگان کلیدی.
 ۲. تمرکز بر جمعیت نوجوانان (سنین ۱۳ تا ۱۹ سال)
 ۳. استفاده از روش‌های کیفی، کمی یا آمیخته با تأکید بر انتظارات روان‌شناختی.
 ۴. انتشار به زبان فارسی یا انگلیسی در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ (۲۰۱۵ تا ۲۰۲۳).
 ۵. دسترسی به متن کامل مقاله.
- معیارهای خروج شامل موارد زیر بودند:
۱. مطالعات غیرمرتبط با انتظارات روان‌شناختی یا سیستم‌های بوم‌شناختی.
 ۲. مطالعاتی که صرفاً بر بزرگسالان یا کودکان تمرکز داشتند.

1 Crespo

2 Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA)

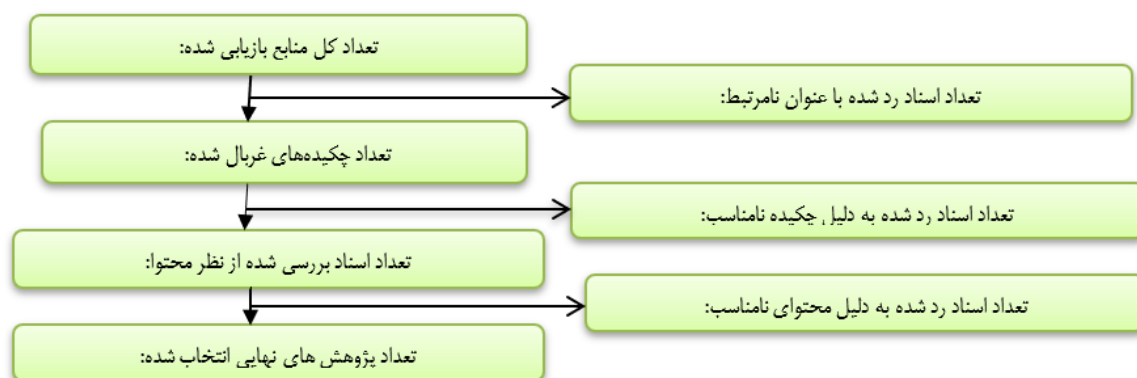
3 Moher

۳. مقالات غیرعلمی (مانند نظرات یا گزارش‌های غیرپژوهشی).

۴. مطالعاتی که متن کامل آن‌ها در دسترس نبود یا دارای داده‌های تکراری، سرقت علمی یا کیفیت ضعیف بودند.

فرآیند غربالگری

در مرحله اول، جستجو در پایگاه‌های داده داخلی و بین‌المللی منجر به بازیابی ۱۱۲ سند شد. پس از حذف موارد تکراری (۱۱ سند)، عناوین و چکیده‌های ۱۰۱ سند باقی‌مانده بررسی شدند. در این مرحله، ۴۸ سند به دلیل ارتباط ضعیف با موضوع (مانند تمرکز بر موضوعات غیرمرتبط یا جمعیت‌های غیرنوجوان) حذف شدند. سپس، متن کامل ۵۳ سند باقی‌مانده مطالعه شد و ۳۳ سند دیگر به دلیل عدم انطباق با معیارهای ورود (مانند فقدان داده‌های مرتبط با انتظارات روان‌شناختی) حذف شدند. در نهایت، ۱۶ سند دیگر به دلیل ضعف اعتبار (مانند داده‌های تکراری، سرقت علمی یا روش‌شناسی ضعیف) حذف شدند و ۱۵ سند (شامل مطالعات کیفی، کمی و آمیخته) برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. فرآیند غربالگری در نمودار جریان‌ی پریسما در شکل ۱ نشان داده شده است.

نمودار ۱. خلاصه فرایند بازیابی و انتخاب منابع

ارزیابی کیفیت مطالعات

کیفیت مطالعات انتخاب‌شده با استفاده از فهرست واری پریسما و ابزار ارزیابی کیفیت مطالعات کیفی و کمی (مانند ابزار "برنامه ارزیابی انتقادی")^۱ برای مطالعات کیفی و «ابزار سنجش مرورهای نظام‌مند»^۲ بررسی شد (موهر و همکاران، ۲۰۲۰). این فهرست‌ها به ارزیابی جنبه‌هایی مانند شفافیت روش‌شناسی، اعتبار ابزارها، و مناسب بودن تحلیل‌های آماری پرداختند. مطالعاتی که امتیاز کیفیت پایین (کمتر از ۷۰ درصد معیارهای کیفیت) داشتند، از تحلیل حذف شدند.

روش تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها، از روش تحلیل محتوای کیفی آلتاید^۳ (۱۹۹۶) استفاده شد. مراحل تحلیل شامل موارد زیر بود:

۱. مطالعه دقیق اسناد انتخاب‌شده و کدگذاری اولیه بخش‌های مرتبط با انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی.
۲. جمع‌آوری کدها در یک فایل و حذف کدهای تکراری.
۳. تجمیع کدهای مشابه در زیرمقوله‌ها و سپس دسته‌بندی زیرمقوله‌ها در مقوله‌های اصلی (مانند انتظارات از خانواده، همسالان، مدرسه، و اجتماع).

ملاحظات اخلاقی

در این مرور نظام‌مند، هیچ داده اولیه‌ای جمع‌آوری نشد و از داده‌های منتشرشده در دسترس استفاده شد. اصول اخلاقی مانند استناد دقیق به منابع، رعایت مالکیت معنوی، و اجتناب از تحریف داده‌ها در تمام مراحل پژوهش رعایت شدند.

1 Critical Appraisal Skills Programme(CASP)

2 A Measurement Tool to Assess Systematic Reviews(AMSTAR)

3 Altheide's "Process of Document Analysis"

یافته ها

در مطالعه حاضر پژوهشگران، ۱۵ سند داخلی و بین المللی مرتبط با موضوع بررسی نظام‌مند انتظارات نوجوانان را انتخاب و با استفاده از راهبرد تحلیل محتوای کیفی آلتاید تحلیل کردند. از میان ۱۵ سند مذکور، ۷ سند داخلی (۴۶/۶۷ درصد) و ۸ سند بین‌المللی (۵۳/۳۳ درصد) است. مشخصات اسناد تحلیل شده در زمینه انتظارات نوجوانان در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. مشخصات اسناد تحلیل شده در زمینه انتظارات نوجوانان

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان	روش
۱	آتش نفس و همکاران	۱۳۹۴	رفتارهای پرخطر شایع و عوامل خانوادگی مؤثر بر آن از دیدگاه نوجوانان: یک پژوهش کیفی	کیفی، تحلیل محتوا
۲	فریدونی	۱۳۹۸	واکاوی مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش‌آموزان	کیفی/تحلیل تماتیک
۳	ساویز، حجازی، صالحی و افروز	۱۳۹۹	مفهوم اخلاقی از دیدگاه نوجوانان ایرانی: یک مطالعه پدیدارشناسی	کیفی/پدیدارشناسی
۴	نسائی و حسین‌خانی	۱۴۰۰	تجربیات خشونت خانگی در نوجوانان ایرانی (شهر قزوین): مطالعه کیفی	کیفی/تحلیل محتوا
۵	پورشه‌ریاری، عبدالهی و امینی	۱۴۰۱	واکاوی عوامل انگیزشی استفاده از رسانه‌های اجتماعی مجازی در بین نوجوانان: یک مطالعه کیفی	کیفی/پدیدارشناسی
۶	جعفری لاطران، اولی و امانی	۱۴۰۱	بررسی معیارهای دبیر شیمی خوب از دیدگاه دانش‌آموزان. پژوهش در آموزش شیمی	کمی
۷	نورانی جورجاده، تیبی، و معمارباشی اول	۱۴۰۲	دیدگاه دانش‌آموزان و مشاوران دبیرستانی در آموزش مسائل جنسی و بررسی همگرایی آنها.	کیفی
۸	مظلومی محمود آباد و همکاران	۱۴۰۲	گرایش به اعتیاد از دیدگاه نوجوانان-نوجوانان و والدین بر اساس مدل بازاریابی (کامپی) در سال ۱۳۹۹.	کمی
۹	هولمن، کونینگ کلاس ^۱	۲۰۱۸	به جای سکوت چیزی بگو: برداشت نوجوانان از گفتگوهای به یاد ماندنی درباره موضوعات جنسی با والدینشان	کیفی
۱۰	یو، جانسون، دویچ و وارگا	۲۰۱۸	«او مرا به نام خانوادگی ام صدا می‌کند»: کاوش در درک نوجوانان از روابط مثبت معلم-دانش‌آموز	کیفی
۱۱	واگنر	۲۰۱۹	شخصیت خوب چیزی است که ما در یک دوست به دنبال آن هستیم: نقاط قوت شخصیت به طور مثبت با پذیرش همسالان و کیفیت دوستی در نوجوانان اولیه مرتبط است.	کمی
۱۲	کونا ^۲ و همکاران	۲۰۲۰	چه چیزی یادگیری را آسان‌تر و دشوارتر می‌کند؟ دیدگاه نوجوانان	کیفی
۱۳	پلاسیم و همکاران	۲۰۲۰	رسانه‌های اجتماعی و نوجوانان: نیازسنجی که نقش بالقوه رسانه‌های اجتماعی در ارتقای سلامت را بررسی می‌کند	کیفی
۱۴	ناجیحه ^۳	۲۰۲۳	ادراک نوجوانان از فرهنگ والدگری	توصیفی-کیفی
۱۵	پوپات و تارانت	۲۰۲۳	بررسی دیدگاه‌های نوجوانان در مورد رسانه‌های اجتماعی و سلامت روان و بهزیستی - مروری بر ادبیات کیفی	کیفی، مروری

جدول ۱ مشخصات ۱۵ سند داخلی (۴۶/۶۷٪) و بین‌المللی (۵۳/۳۳٪) را ارائه می‌دهد که انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی (خانواده، همسالان، مدرسه، اجتماع) را بررسی کرده‌اند. این اسناد با روش‌های کیفی (۶۶/۶۷٪)، کمی (۲۰٪)، و توصیفی-کیفی (۱۳/۳۳٪) انتخاب شده‌اند و با نظریه بوم‌شناختی برونفن‌برنر (۱۹۷۹) هم‌راستا هستند. خانواده با ۳۱ نشانگر (۴۰/۲۶٪) مهم‌ترین مقوله است، پس از آن مسائل اجتماعی (۲۸/۵۷٪) و امور تحصیلی (۱۹/۴۸٪) قرار دارند. در جدول ۲ مقوله‌ها، زیرمقوله‌ها و کدهای اولیه در زمینه انتظارات نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی ارائه شده است.

1 Holman, Koenig Kellas

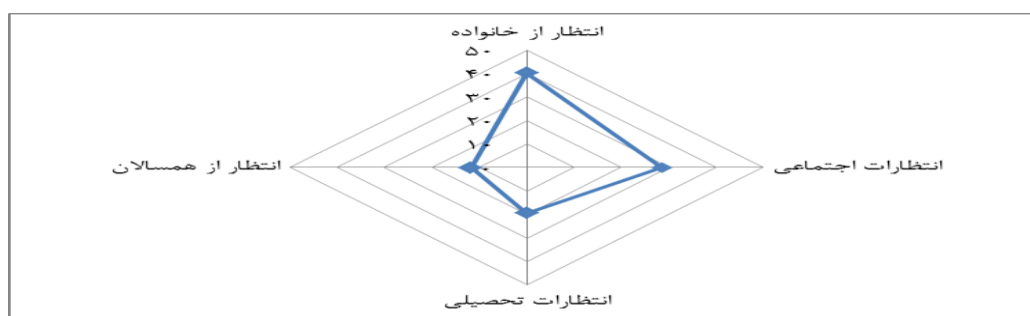
2 Cunha

3 Najjiah

جدول ۲. مقوله‌ها، زیرمقوله‌ها و کدهای اولیه در زمینه انتظارات نوجوانان از سیستم‌های بوم شناختی

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	کدهای اولیه
همسالان	معیارهای دوست خوب	صداقت (۱۵)، شوخ طبعی (۱۵)، مهربانی (۱۵) و انصاف (۱۵)
	معیارهای پذیرفته شدن در جمع همسالان	مهربانی (۱۵)، هوش اجتماعی (۱۵)، کار تیمی (۱۵)، رهبری (۱۵) و شوخ طبعی (۱۵)
اجتماعی	انتظارات بین فردی	احترام (۱) گذشت (۱) نودوستی (۱) خوشحال کردن دیگران (۱) مهربانی (۱) کمک به دیگران (۱) رعایت حریم در روابط (۱) همدلی (۱) همدردی (۱) توجه به دیگران (۱) ایجاد صلح بین دو نفر (۱) رازداری (۱)
	استفاده از فضای مجازی	رابطه با همسالان (۶،۸)، بهبود روابط بین فردی (۶،۸)، سرگرمی (۶،۱۳)، بهبود خلق (۶)، دستیابی به اطلاعات (۶،۱۳)، عاملی برای خودبیانگری (۸،۱۳)، دریافت حمایت اجتماعی (۸،۱۳)، زمینه‌های اجتماعی عوامل اعتیادآور (۸)، مقایسه اجتماعی (۸)، قرار گرفتن در معرض قلدری مجازی (۶،۱۳).
خانوادگی	انتظارات از نحوه آموزش جنسی توسط خانواده	اختصاصی و همراه با راهنمایی (۲)، صحبت کردن به روشی باز و صادقانه به جای سکوت (۲)، گفتگوی مناسب داشتن (۲) گفتگوی دوطرفه (۲) ایجاد فضای امن برای گفت و گوی آزادانه (۹)
	والدین موثر	تربیت خوب فرزندان (۳،۷)، آگاه و به روز (۳)، توانایی درک فرزند و برقراری ارتباط صمیمانه (۳)، پذیرش شخصیت مستقل فرزند و دوری از تحمیل نظرات شخصی (۳)، خوش خلق بودن و دوری از خشم و عصبانیت (۳)، حمایت و همراهی (۳)، آینده‌نگری (۳)، در اولویت قرار دادن خانواده (۳)، دوری از مقایسه و تبعیض (۳)، مشورت و حسن رفتار والدین با یکدیگر (۳) و تعیین حدود و مرزهای قابل اجرا و واقعی برای فرزندان (۳)
	خانواده خوب	احترام و درک متقابل (۳)، رفاه (۳)، پاسخ دادن به نیاز (۳)، صبر و همراهی (۳)، آگاهی (۳)، رازداری (۳)، درک متقابل (۳)، انجام فعالیت‌های مشترک (۳)، مشورت و مشارکت (۳)، عدم تبعیض جنسیتی (۳)
	علل خشونت خانگی	شرایط و ساختار اقتصادی خانواده (۴)، عدم سازگاری بین پدر و مادر (۴)، تاثیر عوامل بیرونی (۴)، استفاده بی رویه از فضای مجازی و موبایل (۴)، اعتیاد به مواد مخدر (۴)
تحصیلی	معلم موثر	صمیمیت (۱۰،۱۱)، عدم تبعیض (۱۰)، خونسرد و آرام بودن (۱۰)، تشویق به جای تنبیه و سرزنش (۱۰)، راهنما بودن (۱۱)، دوست بودن (۱۱)
	ادراکات از آموزش جنسی	ضرورت آموزش جنسی (۹)، دانش کم معلمان و والدین درباره مسائل جنسی (۹)، تولید محتوا در قالب‌های مختلف (فیلم، کتاب و ...) (۹)
	عوامل تسهیل کننده در یادگیری	فعالیت‌ها و روش‌های تدریس (۱۲)، ویژگی‌های فردی معلم (۱۲)، منابع یادگیری (۱۲)، رابطه معلم و دانش آموز (۱۲)، احساسات آموزشی (۱۲)، راهبردهای مطالعه و یادگیری (۱۲)

جدول ۲ مقوله‌ها، زیرمقوله‌ها و کدهای اولیه مرتبط با انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی را با ۱۰۳ نشانگر در چهار مقوله اصلی (خانواده، مسائل اجتماعی، امور تحصیلی، همسالان) ارائه می‌دهد. خانواده با ۳۱ نشانگر (۴۰.۲۶٪) مهم‌ترین مقوله است که نشان‌دهنده نقش محوری ریزسیستم در شکل‌دهی انتظارات، از جمله تربیت جنسی، حمایت عاطفی و احترام متقابل است. مسائل اجتماعی با ۲۲ نشانگر (۲۸.۵۷٪) بر اهمیت تعاملات بین فردی و رسانه‌های اجتماعی (مانند خودبیانگری و قلدری مجازی) تأکید دارد. امور تحصیلی با ۱۵ نشانگر (۱۹.۴۸٪) به انتظارات از معلمان و آموزش جنسی اشاره دارد. همسالان با ۹ نشانگر (۱۱.۶۹٪) معیارهایی مانند صداقت و مهربانی را برجسته می‌کند. در نمودار شماره ۲ سهم هرکدام گزارش شده است.

نمودار ۲. سهم هرکدام از نشانگرهای تحلیل شده شناسایی انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی براساس درصد

نمودار ۲ سهم هر یک از مقوله‌های انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی را بر اساس درصد نشانگرها نمایش می‌دهد. خانواده ۴۰.۲۶٪ (۳۱ نشانگر) مهم‌ترین مقوله است که بر نقش کلیدی ریزسیستم در شکل‌دهی انتظارات، مانند حمایت عاطفی و تربیت جنسی، تأکید دارد. مسائل اجتماعی (۲۸.۵۷٪، ۲۲ نشانگر) و امور تحصیلی (۱۹.۴۸٪، ۱۵ نشانگر) به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند و اهمیت تعاملات اجتماعی و آموزشی را نشان می‌دهند. همسالان با ۱۱.۶۹٪ (۹ نشانگر) کم‌ترین سهم را دارند، اما معیارهایی مانند صداقت و مهربانی را برجسته می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مرور نظام‌مند شناسایی انتظارات روان‌شناختی نوجوانان از سیستم‌های بوم‌شناختی انجام شد. مهم‌ترین عامل براساس تعداد نشانگرها، انتظار از خانواده شناخته شد. پس از آن انتظارات اجتماعی و تحصیلی و انتظارات از همسالان در رتبه‌های بعدی شناخته شدند. نتایج بدست آمده مطابق به نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی برونفن برنر (۱۹۷۹) است. همانطور که در مقدمه اشاره شد در این نظریه تعامل بین نیروهای زیستی و محیط و ارتباط متقابل فرد و بافت مهم است. در نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی اعتقاد بر این است که کودکان و نوجوانان در حلقه رشد نمی‌کنند، بلکه رشد آن‌ها در بافت خانواده، محله، جامعه، کشور و جهان صورت می‌گیرد. برنر با مجسم کردن محیط به صورت یک رشته ساختارهای آشیانه‌ای که خانه، مدرسه، محله و محیط کار را شامل می‌شود، این دیدگاه را گسترش داد. علاوه بر آن مطابق این نظریه درک زمینه‌های اجتماعی که در آن نوجوانان انتظارات خود را شکل می‌دهند (به عنوان مثال، تأثیر انتظارات خانوادگی، هنجارها و فرصت‌های فرهنگی، منابع جامعه) نیز برای درک انتظارات نوجوانان برای بزرگسالی حیاتی است. همان‌طور که نتایج این پژوهش نشان داد انتظارات نوجوانان از لایه‌های مختلف سیستم‌های بوم‌شناختی مانند سیستم فردی، ریز سیستم و میان سیستم و سیستم‌های بیرونی مشخص شده است. علاوه بر آن نتایج پژوهش حاضر منطبق با نظریه نورمی (۲۰۰۴) است، زیرا در این نظریه توالی هنجاری رویدادها در طول گذار به بزرگسالی در جامعه گسترده تر ممکن است به عنوان الگوی برای توالی انتظارات نوجوانان در رابطه با آن گذارها عمل کند. انتظارات جوانان در جوامع خاص بیشتر توسط حمایت‌های نهادی، از جمله سیستم مدرسه، در دسترس بودن آموزش عالی و برنامه‌های آموزش شغلی برای حمایت از کار، و بخش‌های اشتغال در جامعه محدود می‌شود.

در تبیین یافته‌های مربوط به انتظارات از خانواده می‌توان گفت خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی نقشی اساسی در شکل‌دهی عمیق‌ترین روابط انسانی ایفا می‌کند و مسئولیت‌هایی چون تأمین نیازهای زیستی، روانی، اجتماعی، فرهنگی و تسهیل رشد و پیشرفت اعضای خود را بر عهده دارد. یکی از مهم‌ترین این مسئولیت‌ها، تربیت جنسی فرزندان است. تربیت جنسی به معنای انتقال مجموعه‌ای از اطلاعات ضروری روان‌شناختی، جسمانی و مذهبی درباره مسائل جنسی و همچنین ارائه آگاهی‌هایی در خصوص شناخت ویژگی‌های جنس مخالف است. این موضوع، به دلیل پیچیدگی‌های فرهنگی، چالشی مهم در هر جامعه به شمار می‌آید و فرایندی طولانی‌مدت است که طی آن افراد دانش و آگاهی‌های لازم در زمینه مسائل جنسی را کسب کرده و دیدگاه‌ها، باورها و ارزش‌های مرتبط با این حوزه را شکل می‌دهند. آگاهی از خواسته‌ها و انتظارات نوجوانان از نحوه ارائه این آموزش‌ها توسط والدین می‌تواند به تعامل والد-فرزند که نقش اساسی در آموزش جنسی دارد کمک کند (تربیتی و همکاران، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر انتظارات نوجوانان از صحبت درباره مسائل جنسی اختصاصی و همراه با راهنمایی، صحبت کردن به روشی باز و صادقانه به جای سکوت، گفتگوی مناسب داشتن، گفتگوی دوطرفه و ایجاد فضای امن برای گفت و گوی آزادانه شناخته شد.

تغییرات سریع جهان امروز و دسترسی نوجوانان به اطلاعات وسیع همچنین شکل‌گیری نوع جدیدی از خانواده‌ها تحت عنوان خانواده‌های فرزند محور انتظارات و توقعات نوجوانان را تغییر داده و وارد سطح جدید کرده است. همچنین تأثیر انتظارات و خواسته‌های نوجوانان از والدین خوب بر زندگی شخصی و خانوادگی و اجتماعی آنان اهمیت مطالعه خواسته‌ها، انتظارات آن‌ها از والدین را دوچندان کرده است (عابدین زاده و همکاران، ۱۴۰۰). در این پژوهش خواسته‌ها و انتظارات نوجوانان از والدین تربیت خوب فرزندان، آگاه و به روز بودن، توانایی درک فرزند و برقراری ارتباط صمیمانه، پذیرش شخصیت مستقل فرزند و دوری از تحمیل نظرات شخصی، خوش خلق بودن و دوری از خشم و عصبانیت، حمایت و همراهی، آینده‌نگری، در اولویت قرار دادن خانواده، دوری از مقایسه و تبعیض، مشورت و حسن رفتار والدین با یکدیگر و تعیین حدود و مرزهای قابل اجرا و واقعی برای فرزندان شناخته شدند.

روان‌شناسان و متخصصان علوم رفتاری همواره خانواده را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل شکل‌دهنده رفتارهای اجتماعی نوجوانان، سلامت روان و کیفیت زندگی آن‌ها معرفی می‌کنند. به‌طوری‌که بسیاری از ناهنجاری‌های رفتاری نوجوانان به عملکردهای خانوادگی و شیوه‌های فرزندپروری والدین نسبت داده می‌شود (باهنر و هرندي، ۱۴۰۳). از این رو انتظارات نوجوانان از خانواده مطلوب از اهمیت بالایی برخوردار است

که در این پژوهش احترام و درک متقابل، رفاه، پاسخ دادن به نیاز، صبر و همراهی، آگاهی، رازداری، درک متقابل، انجام فعالیت‌های مشترک، مشورت و مشارکت و عدم تبعیض جنسیتی در خانواده به عنوان انتظارات و خواسته‌های نوجوانان از یک خانواده مطلوب شناخته شد. در تبیین یافته مربوط به انتظارات اجتماعی می‌توان گفت در نوجوانی ارتباطات میان فردی مبنای اولیه‌ی پیوند نوجوان با دیگران در آینده را تشکیل می‌دهد. ارتباطات مؤثر با بزرگ‌ترها و همسالان، موجب شکوفایی آن‌ها و بهبود کیفیت روابط در آینده می‌شود؛ این در حالی است که ارتباطات غیر مؤثر جلوی شکوفایی آنان را می‌گیرد، برای روابط مضر است و حتی روابط را تخریب می‌کند (غفارزاده نمازی، و همکاران، ۱۴۰۳). در پژوهش حاضر احترام، گذشت، نعدوستی، خوشحال کردن دیگران، مهربانی، کمک به دیگران، رعایت حریم در روابط، همدلی، همدردی، توجه به دیگران، ایجاد صلح بین دو نفر، رازداری به عنوان انتظارات و نیازهای اولیه برای یک ارتباط خوب و مؤثر شناخته شدند. «رسانه‌های اجتماعی» به پلتفرم‌های آنلاین اشاره دارد که از طریق اشتراک‌گذاری تصاویر، نظرات و واکنش‌ها به محتوا تعاملات را امکان‌پذیر می‌سازد (پرز-تورس^۱، ۲۰۲۴). امروزه اکثر نوجوانان به طور منظم از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند (پو و ریچ^۲، ۲۰۲۳). نوجوانان بر فواید استفاده از فضای مجازی بیشتر از مضرات آن تأکید دارند. در این پژوهش ادراکات نوجوانان از فضای مجازی رابطه با همسالان، بهبود روابط بین فردی، سرگرمی، بهبود خلق، دستیابی به اطلاعات، عاملی برای خودبیانگری، دریافت حمایت اجتماعی، اعتیادآور، مقایسه اجتماعی، قرار گرفتن در معرض قلدری مجازی به دست آمد.

در تبیین یافته مربوط به تحصیلی و آموزشی می‌توان گفت نظام آموزشی هر جامعه با ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان درگیر است. یکی از چالش‌برانگیزترین این ابعاد، آموزش مسائل جنسی است که در دنیای مدرن و تحت تأثیر تحولات و تغییرات فناوری‌های نوین، نوجوانان در معرض انواع محرک‌های جنسی و موقعیت‌های پیچیده و آسیب‌زا قرار گرفته‌اند. در دنیای مدرن، مسائل جنسی نوجوانان تحت تأثیر تحولات فناوری و استفاده گسترده از فضای مجازی دگرگون شده و روندی پیچیده‌تر را تجربه می‌کند. این تغییرات منجر به افزایش انحرافات اجتماعی و آسیب‌های روانی در میان نوجوانان و نوجوانان جامعه شده است. به گونه‌ای که مسائل جنسی دانش‌آموزان در آینده نزدیک ممکن است به بحران جدی برای نظام آموزشی تبدیل شود. مشکلات و آسیب‌هایی که الگوهای آموزش جنسی رایج قادر به مواجهه منطقی و کارآمد با آن‌ها نیستند، بر لزوم تدوین الگوهای جدید آموزش جنسی مبتنی بر واقعیت‌های این حوزه و تجربیات کنشگران این عرصه تأکید دارند تا مدیریت مؤثر و مطلوب این مسائل امکان‌پذیر شود (ماتس^۳ و همکاران، ۲۰۲۳؛ لانگ و داملی^۴، ۲۰۲۴). آگاهی از انتظارات و خواسته‌های نوجوانان در آموزش جنسی در مدارس می‌تواند به آسیب شناسی و تدوین الگویی مناسب جهت آموزش جنسی در مدارس کمک کننده باشد. در این پژوهش ضرورت آموزش جنسی، دانش کم معلمان و والدین درباره مسائل جنسی، تولید محتوا در قالب‌های مختلف (فیلم، کتاب و ...) انتظارات و خواسته‌های نوجوانان از نظام آموزشی جهت آموزش مسائل جنسی شناخته شدند.

انتخاب روش‌های آموزشی مناسب تا حد زیادی به این بستگی دارد که معلم از چه سبکی برای مدیریت کلاس خود استفاده می‌کند. ارتباط در تدریس بر اساس اصول بنیادی بوده و نقش اساسی در یادگیری مؤثر دارد. اصولاً تشخیص قوت و ضعف در تدریس، به چگونگی ارتباط بین معلم و دانش‌آموز بستگی دارد (اشارفوا^۵، ۲۰۲۴). بررسی خواسته‌ها و انتظارات نوجوانان از یک معلم خوب می‌تواند به تقویت ارتباط معلم-دانش‌آموز کمک کرده و به مسئولین آموزشی و خود معلمان نکاتی را برای ارتقا سطح آموزشی ارائه دهد. در این پژوهش صمیمیت، عدم تبعیض، خونسرد و آرام بودن، تشویق به جای تنبیه و سرزنش، راهنما بودن و دوست بودن به عنوان خواسته‌ها و انتظارات نوجوانان از یک معلم خوب شناخته شدند. کیفیت آموزش در مدارس یکی از موضوعات پیچیده و مورد بحث در حوزه آموزش و پرورش است. ارتقاء کیفیت آموزش یک موضوع علمی مهم به شمار می‌رود که تحقق آن می‌تواند منجر به رشد و پیشرفت جامعه شود. کیفیت را می‌توان معادل مطلوبیت در نظر گرفت و ارتقاء کیفیت نیز به معنی حرکت از وضع موجود به سوی وضع مطلوب است (چن^۶، ۲۰۲۴) یکی از راه‌های ارتقای کیفیت آموزشی بررسی ادراکات انتظارات و خواسته‌های دانش‌آموزان (نوجوانان) از عوامل تسهیل کننده یادگیریشان است که در این پژوهش فعالیت‌ها و روش‌های تدریس، ویژگی‌های فردی معلم، منابع یادگیری، رابطه معلم و دانش‌آموز، احساسات آموزشی، راهبردهای مطالعه و یادگیری شناخته شدند.

در تبیین یافته مربوط به همسالان می‌توان گفت هم کمیت و هم کیفیت دوستی‌ها معمولاً به‌عنوان جنبه‌هایی از روابط همسالان است که به توسعه مثبت کمک می‌کنند در این پژوهش صداقت، شوخ طبعی، مهربانی و انصاف به عنوان معیارهای یک دوست خوب، از نظر نوجوانان شناخته شدند. پذیرش همسالان، یا میزان دوست داشته شدن یک فرد توسط همسالانش، ساختاری است که به خوبی در سطح گروهی روابط

1 Pérez-Torres

2 Yue & Rich

3 Maes

4 Long, J. R., & Damle

5 Ashrafava

6 Chen

همسالان تحقق می‌یابد. برخلاف دوستی‌ها، پذیرش همسالان ساختاری یک جانبه است - یعنی احساسات دیگران را نسبت به کودک یا نوجوان توصیف می‌کند (واگنر^۱، ۲۰۱۹).

نتایج پژوهش حاضر انتظارات نوجوانان را در چهار مقوله انتظار از خانواده، انتظارات اجتماعی، امور تحصیلی و انتظارات از همسالان شناسایی کرد. این نتایج مبین ضرورت افزایش آگاهی سیستم‌های بوم شناختی (علی‌الخصوص ریز سیستم و میان سیستم) با انتظارات نوجوانان و نحوه برآورد صحیح آن انتظارات می‌باشد. جنسیت و وضعیت اجتماعی-اقتصادی نیز برای درک انتظارات و نتایج مشاهده شده در گذار به بزرگسالی مهم هستند، زیرا محدودیت‌های مبتنی بر جنسیت در ایران رایج هستند، بر این اساس پیشنهاد می‌گردد شناسایی انتظارات نوجوانان بر اساس جنسیت وضعیت اجتماعی-اقتصادی انجام شود. باورهایی که افراد در مورد آینده خود دارند در دوران نوجوانی تغییر می‌کند. نوجوانان از درک خود از فرصت‌های شغلی آینده و منابع، مهارت‌ها و ترجیحاتشان استفاده می‌کنند تا دامنه مشاغل احتمالی خود را محدود کنند تا زمانی که یک شغل واحد انتخاب و دنبال شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده این فرآیند اصلاح اهداف آینده بر اساس تجربیات و بازخورد محیطی منعکس شود. عواملی که به اهداف آینده نگر انتخاب شده توسط جوانان کمک می‌کند شامل انتظارات، منابع و هنجارهای والدین و سایر اعضای خانواده و تجربیات و عملکرد خود آنها است. این مکانیسم‌ها نه تنها دامنه اولیه انتخاب‌هایی را که جوانان برای آینده خود در نظر می‌گیرند شکل می‌دهند، بلکه احتمالاً بر چگونگی تغییر انتظارات آینده در طول زمان نیز تأثیر می‌گذارند، لذا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی این مساله مورد توجه قرار بگیرد.

منابع

- ابراهیم تبار گردودباری، ا.، عمادیان، س.، و میرزائیان. (۱۴۰۰). اثربخشی برنامه آموزش خانواده بر پیوند والدینی و رفتارهای پرخطر نوجوانان. *مجله ابن سینا*، ۲۳ (۳)، ۴۳-۵۱. <http://ebnesina.ajau.ac.ir/article-1-981-fa.html>
- آتش‌نفس، ا.، قربانی، ر.، طباطبایی، س.م.؛ عبدوس، ح.؛ عباس‌پور، س. و محمودیان، ع. (۱۳۹۴). رفتارهای پرخطر شایع و عوامل خانوادگی مؤثر بر آن از دیدگاه نوجوانان: یک پژوهش کیفی. *خانواده‌پژوهی*، ۱۰ (۲)، ۲۱۷-۲۳۳. https://jfr.sbu.ac.ir/article_96577.html
- امینی، آ.؛ پورشهریاری، م. و عبدالمی، ع. (۱۴۰۱). واکاوی عوامل انگیزشی استفاده از رسانه‌های اجتماعی مجازی در بین نوجوانان: یک مطالعه کیفی. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۳ (۵۲)، ۶۵-۹۸. https://qccpc.atu.ac.ir/article_14636.html
- باهنر، ن. و امینی هرندی، ر. (۱۴۰۳). مؤلفه‌های الگوی مطلوب ارتباطات والدین با نوجوان: مطالعه کیفی. *فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده*. ۱۹ (۶۷)، ۳۵-۵۶. https://cwfs.ihu.ac.ir/article_209039.html
- تربتی، س.، تاجیک اسماعیلی، س. و خسروی، ن. (۱۳۹۸). مطالعه کیفی تربیت جنسی نوجوانان و عوامل زمینه ساز آن با تأکید بر روابط میان فردی با والدین مطالعه موردی: دختران و پسران نوجوان دوره متوسطه ساکن شهر تهران. <https://civilica.com/doc/1572240>
- جعفری لاطران، م.؛ اولی، ا. و امانی، و. (۱۴۰۱). بررسی معیارهای دبیر شیمی خوب از دیدگاه دانش آموزان. *پژوهش در آموزش شیمی*، ۴ (۲)، ۴۱۵-۴۳۷. <https://sid.ir/paper/1068495/fa>
- حسینی کلاتی، س. و اسدی، م. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش والدگری موفق به مادران بر سازگاری عاطفی، تحصیلی و اجتماعی دختران نوجوان. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۱ (۴۳)، ۱۲۰-۸۹. https://qccpc.atu.ac.ir/article_10920.html
- ساویز، م.؛ حجازی، ا.؛ صالحی، ک. و افروز، غ. (۱۳۹۹). مفهوم اخلاق از دیدگاه نوجوانان ایرانی: یک مطالعه پدیدارشناسی. *روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)*، ۱۶ (۵۶)، ۱۳۱-۱۵۶. https://jep.atu.ac.ir/article_11948.html
- عابدین‌زاده، ع.؛ محمدی، الف. و جهانبخش، الف. (۱۴۰۳). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر انتظارات فرزندان از والدین (مورد مطالعه: نوجوانان استان خراسان جنوبی). *تعلیم و تربیت*، ۱۵۸ (۴۰)، ۲۷-۴۶. <https://www.noormags.ir/view/en/articlepage/2197326>
- علی‌نسائی، ز. و حسین‌خانی، ز. (۱۴۰۰). تجربیات خشونت خانگی در نوجوانان ایرانی (شهر قزوین): مطالعه کیفی. *مجله اپیدمیولوژی/یران*، ۱۸ (۱)، ۵۹-۶۸. <https://irje.tums.ac.ir/article-1-6683-fa.html>
- فریدونی، س. (۱۳۹۸). واکاوی مفهوم خانواده مطلوب از دیدگاه دانش آموزان. *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۱۷ (۱)، ۴۱-۶۲. <http://qjfr.ir/article-۱۴۱۶-fa.html>
- مظلومی محمودآباد، سید س.؛ احرام‌پوش، م.؛ ح.؛ زارع علی‌آباد، س.؛ یوشنی، ن. (۱۴۰۲). گرایش به اعتیاد از دیدگاه نوجوانان-نوجوانان و والدین بر اساس مدل بازاربایی (کامپی) در سال ۱۳۹۹. *طلوع بهداشت یزد*، ۲۳ (۱)، ۸۴-۹۷. <http://tbj.ssu.ac.ir/article-۳۵۸۷-fa.html>
- نورانی جورجاده، ت. و معماری‌باشی اول، م. (۱۴۰۲). دیدگاه دانش آموزان و مشاوران دبیرستانی در آموزش مسائل جنسی و بررسی همگرایی آنها. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۲۵ (۳)، ۱۹۷-۲۰۵. https://journals.mums.ac.ir/article_22571.html

The Identifying Adolescents' Psychological Expectations from Ecological Systems: A Systematic Study

- Ashrafova, I. (2024). Engaging Adolescents: Innovative ESL Teaching Strategies for Teen Learners. *Journal of Azerbaijan Language and Education Studies*, 1(1), 22-28. [10.69760/aghel.025002122](https://doi.org/10.69760/aghel.025002122)
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard university press. <https://www.hup.harvard.edu/books/9780674224575>
- Burakgazi, S. G. (2025). The ecological model of human development. In *Exploring Adult Education Through Learning Theory* (pp. 325-342). IGI Global. <https://www.igi-global.com/chapter/the-ecological-model-of-human-development/361645>
- Chaku, N., & Davis-Kean, P. E. (2024). Positioning adolescence in the developmental timeline. *Journal of Research on Adolescence*, 34(4), 1191-1200. <https://doi.org/10.1111/jora.12928>
- Crespo, C., Jose, P. E., Kielpikowski, M., & Pryor, J. (2013). "On solid ground": Family and school connectedness promotes adolescents' future orientation. *Journal of Adolescence*, 36(5), 993-1002. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2013.08.004>
- Chen, M. (2024). Study on the Path of Enhancing the Effectiveness of College Students' Education and Management in the Context of Informatization. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences*, 9(1), 1-15. <https://sciencedo.com/article/10.2478/amns-2024-0395>
- Cottrell, S. (2023). Critical appraisal skills programme: A practical guide. *Journal of Qualitative Research Methods*, 12(4), 45-60. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2023.1234567>
- Cunha, R. S., Ribeiro, L. M., Sequeira, C., Barros, R. D. A., Cabral, L., & Dias, T. S. (2020). What makes learning easier and more difficult? The perspective of teenagers. *Psicologia em Estudo*, 25, e46414. <https://www.scielo.br/pj/pe/a/847WmgY3kpx4JxMtvKzXD/?lang=en>
- Higgins, J. P. T., & Green, S. (2021). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions* (7th ed.). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119536604>
- Holman, A., & Koenig Kellas, J. (2018). Say something instead of nothing": Adolescents' perceptions of memorable conversations about sex-related topics with their parents. *Communication Monographs*, 85(3), 357-379. <https://doi.org/10.1080/03637751.2018.1426870>
- Grossberg, A., & Rice, T. (2023). Depression and suicidal behavior in adolescents. *Medical Clinics*, 107(1), 169-182. <https://doi.org/10.1016/j.mcna.2022.04.005>
- Long, J. R., & Damle, L. F. (2024). Adolescent Sexuality. *Obstetrics and Gynecology Clinics of North America*, 51(2), 299-310. <https://doi.org/10.1016/j.ogc.2024.02.004>
- Lorenz, T., Michels, N., Slavich, G. M., & Giletta, M. (2025). Examining systemic inflammation as a pathway linking peer victimization to depressive symptoms in adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 66(3), 311-321. <https://doi.org/10.1111/jcpp.14060>
- Maes, C., Trekels, J., Impett, E., & Vandenbosch, L. (2023). The development of the positive sexuality in adolescence scale (PSAS). *The Journal of Sex Research*, 60(1), 45-61. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.2011826>
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G. (2020). PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Nurmi, J. E. (2004). Socialization and self-development: Channeling, selection, adjustment, and reflection. *Handbook of adolescent psychology*, 85-124. <https://doi.org/10.1002/9780471726746.ch4>
- Najihah, W. N. (2023). Adolescents' perception of their parenting culture. *BASA Journal of Language & Literature*, 3(2), 88-96. <https://doi.org/10.1007/s00127-025-02835-1>
- Pérez-Torres, V. (2024). Social media: a digital social mirror for identity development during adolescence. *Current Psychology*, 43(26), 22170-22180. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-05980-z>
- Plaisime, M., Robertson-James, C., Mejia, L., Núñez, A., Wolf, J., & Reels, S. (2020). Social media and teens: A needs assessment exploring the potential role of social media in promoting health. *Social Media+ Society*, 6(1), 2056305119886025. <https://doi.org/10.1177/2056305119886025>
- Popat, A., & Tarrant, C. (2023). Exploring adolescents' perspectives on social media and mental health and well-being—A qualitative literature review. *Clinical child psychology and psychiatry*, 28(1), 323-337. <https://doi.org/10.1177/13591045221092884>
- Sheerin, K. M., Brodell, R., Huey Jr, S. J., & Kemp, K. A. (2023). Applying ecological systems theory to juvenile legal system interventions outcomes research: a measurement framework. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-17. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1177568>
- Schmidt, C. J., Pierce, J., & Stoddard, S. A. (2016). The mediating effect of future expectations on the relationship between neighborhood context and adolescent bullying perpetration. *Journal of Community Psychology*, 44(2), 232-248. <https://doi.org/10.1002/jcop.21761>
- Silbereisen, R., & Noack, P. (2024). Adolescence and environment. In *Environmental Policy, Assessment and Communication* (pp. 19-34). Routledge.
- Sipsma, H. L., Ickovics, J. R., Lin, H., & Kershaw, T. S. (2012). Future expectations among adolescents: A latent class analysis. *American Journal of Community Psychology*, 50(1-2), 169-181. <https://doi.org/10.1007/s10464-011-9487-1>
- Tong, P., & An, I. S. (2024). Review of studies applying Bronfenbrenner's bioecological theory in international and intercultural education research. *Frontiers in psychology*, 14, 1233925. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1233925>
- Yu, M. V. B., Johnson, H. E., Deutsch, N. L., & Varga, S. M. (2018). "She calls me by my last name": Exploring adolescent perceptions of positive teacher-student relationships. *Journal of Adolescent Research*, 33(3), 332-362. <https://doi.org/10.1177/0743558416684958>
- Yue, Z., & Rich, M. (2023). Social media and adolescent mental health. *Current Pediatrics Reports*, 11(4), 157-166. [10.1007/s40124-023-00298-z](https://doi.org/10.1007/s40124-023-00298-z)
- Wang, Z. (2024). Mismatch of educational expectations, unequal friendships, and depression symptoms of adolescents. *Society and Mental Health*, 14(3), 182-197. <https://doi.org/10.1177/21568693231198861>
- Wagner, L. (2019). Good character is what we look for in a friend: Character strengths are positively related to peer acceptance and friendship quality in early adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 39(6), 864-903. <https://doi.org/10.1177/0272431618791286>
- Ziomek-Daigle, J. (Ed.). (2025). *Counseling children and adolescents: Working in school and clinical mental health settings*. Taylor & Francis. <https://www.taylorfrancis.com/books/9781032532455>